

Erikoislääkärikoulutuksen ohjausvastuu siirtyy

– mitä se tarkoittaa käytännössä?

Ylilääkäri Teppo Heikkilä, STM

Esityksen sisältö

- Erikoislääkärikoulutuksen ohjaukseen liittyvä ”nykyinen” lainsäädäntö
- Erikoislääkärikoulutuksen kehittämisestä käyty keskustelu
- Erikoislääkärikoulutuksen järjestämisen ja ohjaamisen tulevaisuudennäkymät

Erikoislääkärikoulutuksen ohjaukseen liittyvä ”nykyinen” lainsäädäntö (ei enää voimassa)

- Erl- ja erhl-koulutus on yliopistolakiin perustuvaa tutkintoon johtavaa koulutusta
- Yliopistolain (558/2009) 7 §:n nojalla annetaan
 - Valtioneuvoston asetus erikoislääkäriin ja erikoishammaslääkäriin tutkinnoista (420/2012)
 - Yliopiston esityksestä OKM:n asetus yliopistojen koulutusohjelmista sekä siitä, mitä koulutusohjelmia kussakin yliopistossa on

Asetuksessa säädetään mm.

- Erikoisaloista
 - 50 lääketieteen ja 5 hammaslääketieteen erikoisalaa
- Koulutuksen pituudesta
 - Erikoislääkärikoulutus alasta riippuen 5 tai 6 vuotta
 - Erikoishammaslääkärikoulutus alasta riippuen 3 tai 6 vuotta
 - Ennen erikoishammaslääkärikoulutusta vähintään 2 vuoden käytännön työkokemus
- Koulutuksen sisällöstä
 - Vähintään 9 kk tk-palvelu
 - Vähintään puolet koulutuksesta muualla kuin YO-sairaalassa

Yleislääketieteen erityiskoulutus (YEK)

- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöstä (564/1994) 5 §
 - Ei ole erikoislääkäritutkinto
 - Käytännössä ns. runkokoulutus yleislääketieteessä, työterveyshuollossa, geriatriassa ja terveydenhuollossa
 - Vastaa entistä terveydenhuollon lisäpätevöitymistä (PTL)
 - Suomessa ja Belgiassa 2 vuotta, muualla Euroopassa 3 vuotta
 - Perustutkintoon kuuluva käytännön palvelu korvaa yhden vuoden
 - Antaa eurooppalaisen yleislääkärin pätevyyden
 - Vähintään 9 kk tk-palvelua ja vähintään 6 kk sairaala-palvelua
 - YEK:iin kuuluva 9 kk tk-palvelu suoritettava virkasuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään

Yhteistyöelimet erikoislääkärikoulutuksessa

- Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnasta säädetään lain terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 41§:ssä ja VNA erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista 3 §:ssä.
- Alueellisista neuvottelukunnista säädetään VNA erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista 3 §:ssä.

Esityksen sisältö

- Erikoislääkärikoulutuksen ohjaukseen liittyvä nykyinen lainsäädäntö
- Erikoislääkärikoulutuksen kehittämistä käyty keskustelu
- Erikoislääkärikoulutuksen järjestämisen ja ohjaamisen tulevaisuudennäkymät

Erikoistumiskoulutuksesta käyty keskustelu (1/3)

- Esitys erl- ja erhl-koulutuksen kehittämisestä 2007 (Puolijoki & Tuulonen)
 - Yleisosaamisen vahvistaminen
 - Esim. sisätautien ja kirurgian koulutusrakenteen uudistaminen
- Dekaanien jatkopohdinta
- STM:n työryhmä erl- ja erhl-koulutuksen uudistamisesta 2011
 - Toistaiseksi tutkintoon johtava koulutus
 - Päivystys- ja yleisosaamisen vahvistaminen erityisesti sisätaudeissa ja kirurgiassa
 - Akuuttilääketieteen ja hammaslääketieteellisen diagnostiikan erikoisalojen perustaminen
 - Keskustelua myös diagnostisten alojen yhteisestä runkokoulutuksesta ja nuorisopsykiatrian asemasta

Erikoistumiskoulutuksesta käyty keskustelu (2/3)

- OKM:n valmistelema uusi VNA erl- ja erhl-koulutuksen tutkinnoista (420/2012)
 - Voimaan 1.1.2013
 - Yhdistetään erl- ja erhl-koulutukset samaan asetukseen
 - Asetukseen vain sellaiset asiat, joista ollaan yksimielisiä
 - Uusina erikoisaloina akuuttilääketiede ja hammaslääketieteellinen diagnostiikka
 - Radiologian ja lastenneurologian koulutus 5 -> 6 vuotta
- OKM:n valmistelema Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma (KESU) 2011-2016
 - Erl- ja erhl-koulutuksen ohjausvastuu siirretään STM:lle

Erikoistumiskoulutuksesta käyty keskustelu (3/3)

- STM ja OKM perustivat 4.5.2012 yhteisen työryhmän (ns. siirtotyöryhmä), jonka tehtävänä oli
 - Valmistella STM:n ohjauksen vahvistamisen/ hallinnonalan siirron vaatimat tarvittavat säädösmuutokset molemmille hallinnonaloille
 - Laatia ehdotukset toimenpiteistä, joilla vahvistetaan STM:n ohjausta ja erikoislääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksessa
 - Tehdä ehdotukset sekä säädösmuutosesitykset tarvittavista yhteistyörakenteista huomioiden sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuskokonaisuus
 - Raportti julkaistiin 6.6.2014 (STM 2013:46)
- - > Erikoistumiskoulutusta tulee ohjata nykyistä paremmin

Esityksen sisältö

- Erikoislääkärikoulutuksen ohjaukseen liittyvä nykyinen lainsäädäntö
- Erikoislääkärikoulutuksen kehittämisestä käyty keskustelu
- Erikoislääkärikoulutuksen järjestämisen ja ohjaamisen tulevaisuudennäkymät

Siirtotyöryhmän esitys 1: Ohjausvastuu siirretään OKM:stä STM:öön

- Esityksellä ehdotetaan koulutuksen hallinnollinen vastuu siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä sosiaali- ja terveysministeriöön.
 - Siirto parantaa koulutuksen yhteyttä palvelujärjestelmään
- Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta säädettäisiin ammattihenkilölaissa sekä ammattihenkilölain nojalla säädettävässä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa työryhmän raportin liitteenä olevalla tavalla
 - Mahdollistetaan erikoislääkärikoulutuksen kehittämistarpeiden jatkuva arviointi
 - Ohjataan erikoislääkärikoulutusta STM:n asetuksin aikaisemman VNA-pohjaisen ohjauksen sijaan

Siirtotyöryhmän esitys 2: Tutkintomuotoisuudesta luovutaan

- Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutus eivät olisi enää tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan yliopistojen tutkintojen jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta
 - Erikoislääkärin tutkinto on suomalainen erikoisuus sekä eurooppalaisesta näkökulmasta että myös Suomessa ammatillisen jatkokoulutuksen näkökulmasta
 - Yliopistotutkintoja säätelee OKM:n lainsäädäntö
 - Muutos mahdollistaa STM:n roolin kasvattamisen koulutuksen ohjaamisessa sekä koulutusten kehittämisen nykyistä joustavammin
 - Ei tarkoita yliopistojen roolin pienenemistä

Siirtotyöryhmän esitys 3: Perustetaan kansallinen koordinaatioelin

- Terveysthuollon ammattihenkilöistä annetun lain 41 §:n mukaiselle neuvottelukunnalle ehdotetaan erillistä jaostoa, joka vastaisi erl- ja erhl-koulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen valtakunnallisesta koordinaatiosta ja koulutuksen kehittämisen edistämisestä.
- Jaostossa olisi jäsenet STM:n ja OKM:n lisäksi erl- ja erhl-koulutusta antavista yliopistoista, julkisesta ja yksityisestä palvelujärjestelmästä, alan ammattijärjestöistä, Valvirasta sekä erikoistuvien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden edustus.
- STM:n edustaja toimisi jaoston puheenjohtajana.

Koordinaatiojaoston tehtävät (1/2)

- Valmistella erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen valtakunnallisen strategian, joka
 - Sisältää arvion tarvittavista alueellisista erikoisalakohtaisista koulutusmääristä sekä koulutuksen sisällöistä suhteessa sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän tarpeisiin
 - Arviot tehdään yhteistyössä alueellisten neuvottelukuntien kanssa
 - Avustaa yliopistoja ja sosiaali- ja terveysministeriötä erikoistumiskoulutusten arvioinneissa

Koordinaatiojaoston tehtävät (2/2)

- Tehdä aloitteita sekä antaa lausuntoja ja suosituksia erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen liittyvistä kysymyksistä
- Kerätä ja välittää tietoa erikoislääkärikoulutuksen kansainvälisestä kehityksestä
- Tehdä esityksiä erikoislääkärikoulutukseen liittyvän lainsäädännön muutostarpeista

Siirtotyöryhmän esitys 4: EVO-korvausjärjestelmää uudistetaan

- Tarvelähtöisyyteen ja laatuun perustuva rahoitus, jota käytetään myös ohjauskeinona
- Vain kuukausikorvaukset, raha seuraa erikoistuvaa koulutussuunnitelman mukaisesti
- EVO-korvauksen maksaminen myös yliopistoille

Siirtotyöryhmän esitys 5: Koulutuksen valintamenettelyä kehitetään

- Erikoistumiskoulutukseen ei jatkossa voisi enää päästä ilmoittautumismenettelyllä, vaan koulutukseen tulisi pyrkiä
- Työryhmä esittää, että yliopistot ryhtyvät valmistelemaan läpinäkyvää järjestelmää koulutukseen ottamiseksi yhdessä palvelujärjestelmän ja erikoistuvien kanssa
- Työryhmä esittää myös, että yliopiston, palvelujärjestelmän ja alueellisten neuvottelukuntien tulee luoda toimintamalli erikoistuvan lääkärin yhtenäisen, sisällöltään tarkoituksenmukaisen koulutuskokonaisuuden turvaamiseksi

Erikoistumiskoulutukseen ottaminen ja koulutuksen järjestäminen

- Jatkossa koulutuspaikkojen ala- ja aluekohtainen sääntely tarveselvitysten pohjalta
 - Koordinaatiojaosto vastaa selvitysten tekemisestä yhdessä alueellisten neuvottelukuntien kanssa
- Koulutusjatkumon hallinta selkeästi yliopistoille ja yliopiston vastuulle
 - Yliopisto valitsee erikoistuvat
 - Yliopisto tekee koulutussuunnitelman ja sopii koulutussuunnitelman mukaisesti erikoistumispaikat alueellisten neuvottelukuntien ja palvelujärjestelmän kanssa
 - Yliopisto vastaa koulutuksen laadusta

Hallituksen esitys ohjausvastuun siirrosta

- Merkittävimmät työryhmän esitykset toteutumassa sellaisinaan
 - Ohjausvastuun siirto
 - Koordinaatiojaoston perustaminen
- Tutkintomuotoisuus poistuu ilman siirtymäaikaa
 - Vanhat koulutuksen rakenteeseen liittyvät siirtymäajat pidetään kuitenkin voimassa, esim.:
 - tk-palvelun pituus
 - 50/50-säännön soveltaminen

Hallituksen esitys ohjausvastuun siirrosta

- Paljon ehdotuksia jäämässä jatkotyöskentelyyn, jossa koordinaatiojaoston rooli tulee olemaan keskeinen
 - Erl- ja erhl-koulutuksen strategia
 - Koulutustarpeen selvittäminen ja määrittely
 - EVO-rahoituksen kehittäminen raportin ehdotusten pohjalta
- Koordinaatiojaoston perustaminen heti kun laki ja asetukset hyväksytään
 - Jaostolle ei ole taloustilanteen vuoksi tulossa ainakaan tässä vaiheessa päätoimista sihteeriä

Esitettävät säädökset

- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)
 - Tutkinto -> koulutus
 - Uusi 4 a §, jossa määritellään mm. koulutusten minimipituudet
 - Siirretty nykyisestä VN:n asetuksesta (420/2012)
 - Valtuutus koordinaatiojaoston perustamiselle 41 §:ään
 - -> voimaan 1.2.2015
- VN:n asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994)
 - Koordinaatiojaoston kokoonpano ja tehtävät (19 a § ja 19 b §)
- Uusi STM:n asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta
 - Korvaa nykyisen VN:n asetuksen erikoislääkäriin ja erikoishammaslääkäriin tutkinnoista (420/2012)
 - YEK samaan asetukseen eri- ja erhl-koulutuksen kanssa

Erikoislääkärikoulutus uudistus ja sote-uudistus

- Sote-uudistuksen myötä palvelujärjestelmän tarpeet saattavat muuttua, mikä tulee ottaa huomioon sekä koulutusmääriä että koulutuksen sisältöä arvioitaessa

Mikä muuttuu?

- Käytännössä alkuun aika vähän
 - Nyt tehdään ”vain” hallinnollinen siirto ministeriöiden välillä; siirretään erl-koulutusta koskeva lainsäädäntö STM:n lainsäädäntöön
 - Ammattihenkilölaki, ammattihenkilöasetus
 - STM:n asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta
 - Samalla kuitenkin mahdollistetaan säännöllinen sisällöllinen keskustelu jatkossa
 - **Erikoistuvan ja kouluttajan arjessa muutoksen ei pitäisi tässä vaiheessa näkyä**

Mikä muuttuu?

- Jatkossa on mahdollista lähteä kehittämään eri- ja erih-koulutusta ns. puhtaalta pöydältä
 - Erikoistuvalla laadukkaampi ja paremmin organisoitu erikoislääkärikoulutus
 - Palvelujärjestelmälle riittävästi osaavia erikoislääkäreitä
 - Erikoisalakohtainen epätasapainoinen kehitys korjaantuu
 - Tarkoituksenmukaisempi rahoituksen kohdentaminen
 - Yliopistoille paremmat resurssit
 - STM:lle mahdollisuus ohjata erikoislääkärikoulutusta nykyistä joustavammin palvelujärjestelmän tarpeista lähtien

Yhteystietoja

- Ylilääkäri Teppo Heikkilä,
Asiakkaat ja henkilöstö -ryhmä, Sosiaali- ja
terveyspalveluosasto, STM
teppo.heikkila@stm.fi
- Ylitarkastaja Johanna Moisio,
Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto, OKM
johanna.moisio@minedu.fi